Związek Rzemiosła Polskiego

ul. Miodowa 14, 00-246 Warszawa, tel. +48 22 50 44 200, fax. +48 22 50 44 220, www.zrp.pl, zrp@zrp.pl

Warszawa, 24 luty 2011 r.

NO-II-130/7/2011

Pan Michał Boni
Minister Członek Rady Ministrów
Przewodniczący Stałego Komitetu RM
Kancelaria Prezesa Rady Ministrów

Szanowny Panie Ministrze

Związek Rzemiosła Polskiego, jako członek Trójstronnej Komisji do Spraw Społeczno-Gospodarczych aktywnie uczestniczy w procesie konsultacji prowadzonych w ramach Zespołu TK ds. ubezpieczeń społecznych w sprawie zmian w zasadach i funkcjonowaniu Otwartych Funduszy Emerytalnych. W nawiązaniu do rozmów prowadzonych na posiedzeniach Zespołu TK ds. ubezpieczeń społecznych oraz deklaracji Pana Ministra proponujemy jak najszybszą kontynuację dalszych rozmów nie tylko w wyżej wymienionym temacie. Uważamy, że nadszedł czas na rozmowy w sprawie funkcjonowania całego systemu ubezpieczeń społecznych.

Obecnie Związek Rzemiosła Polskiego otrzymał do konsultacji projekt ustawy o zmianie niektórych ustaw związanych z funkcjonowaniem systemu emerytalnego (projekt ze stycznia 2011 r.).

W przedstawionym projekcie główne propozycje zmian dotyczą:

a) Zmniejszenia części składki przekazywanej do tej pory OFE (z 7, 3% do 2, 3% w okresie do roku 2017, a następnie podniesienie wysokości tej składki do poziomu (3,5%), druga część składki ewidencjonowana na subkoncie ZUS w ramach konta ubezpieczonego zostanie odpowiednio podwyższona (o 5% w okresie do roku 2017). ZUS ma wydzielić tzw. subkonto, na które wpływać będą dodatkowe środki osiągnięte wskutek zmniejszenia wysokości składki do OFE;
b) Zapowiedzi stopniowego zwiększania limitów inwestycyjnych OFE - nie wiadomo jednak, w jaki sposób, gdyż utrzymana jest delegacja ustawowa dla Rady Ministrów do określenia w drodze rozporządzenia maksymalnej części aktywów otwartego funduszu, jaka może zostać ulokowana w poszczególnych kategoriach lokat oraz dodatkowych ograniczeń w zakresie prowadzenia działalności lokacyjnej;
c) Ustalenia możliwości podziału środków gromadzonych na „subkoncie ZUS" w razie rozwodu, ustania wspólnoty majątkowej lub śmierci ubezpieczonego. Osoby te będą miały prawo do udziału w środkach – zostaną one „przeksięgowane na ich subkonto". Wypłaty gotówkowe możliwe będą w małym zakresie tzw. wypłaty gwarantowanej. Jednocześnie należy zwrócić uwagę, że prawo do tzw. spadku będą mieli spadkobiercy, których „darczyńcy" pobierali dożywotnią emeryturę kapitałową, a ich śmierć nastąpiła w ciągu 3 lat od miesiąca, w którym po raz pierwszy wypłacono tę emeryturę;
d) Zapisów w ustawie o Indywidualnych Kontach Emerytalnych – dobrowolny III filar (wprowadzenie IKZE). Polegają one na możliwości wydzielenia tzw. subkonta emerytalnego, możliwości odpisów, w PIT od podstawy opodatkowania (ok. 720 zł).

W naszej ocenie jest to zbyt mała zachęta do skorzystania z dobrowolnego ubezpieczania się w III filarze. IKE funkcjonuje już ponad 10 lat i w dalszym ciągu ma niewielkie znaczenie w całym systemie. Nie wpływa pozytywnie na opinię o IKE także dotychczasowe funkcjonowanie zachęt w formie odpisów (z podnoszonymi w międzyczasie progami).

Należy zaznaczyć, że przedstawione propozycje nie określają (nawet prowizorycznie) kosztów związanych z utworzeniem i funkcjonowaniem oraz obsługą nowych subkont przez ZUS. Związek Rzemiosła Polskiego podziela w tym zakresie opinię przedstawioną przez Narodowy Bank Polski gdzie czytamy *„(….) Propozycje przedstawione w opiniowanym projekcie nie prezentują kosztów związanych z utworzeniem i obsługą nowych subkont przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych. Konta zarządzane przez ZUS są obciążone kosztami. Odpis na działalność, jak również część opłaty od składki przekazywana przez ZUS w relacji do wysokości wypłaconych świadczeń wyniosła w 2009 r. 2, 43%. Ponadto(…). Koszty te, choć nie obciążają bezpośrednio wartości przekazywanych składek bądź świadczeń są pokrywane z podatków. Zwiększenie obowiązków Zakładu Ubezpieczeń Społecznych może przyczynić się do wzrostu kosztów obsługi dodatkowego subkonta przez ZUS."*

Kwestią dyskusyjną jest również przyjęcie zwiększenia części aktywów, która będzie mogła być inwestowana w instrumenty udziałowe bez wprowadzenia subfunduszy o zróżnicowanej strategii inwestycyjnej dostosowanej do wieku członków funduszu. Opiniowany dokument zakłada wprowadzenie subfunduszy, ale nie wiadomo, w jakiej przyszłości. Takie m.in. rozwiązania zakładał projekt Pana Ministra z października 2010 r., w którym wskazywano celowość wprowadzenia zróznicowanych strategii inwestycyjnych. Uważamy, że wprowadzenie wielofunduszowości jest elementem niezbędnym dla zapewnienia maksymalizacjii wartości środków zgromadzonychj przez ubezpieczonych do momentu przejścia na emryturę.

Jednocześnie warto zwrócić uwagę na dołączone do projektu ustawy załączniki oraz uzasadnienie, a także na otrzymane w trakcie posiedzeń Zespołu KT ds. ubezpieczeń społecznych materiały. W załączniku do ustawy pt. Wpływ proponowanych zmian na oczekiwaną wysokość emerytur kobiet (bez uwzględniania dodatkowego dobrowolnego ubezpieczenia) jest nieznaczny (0, 1–0, 3%, ok. 2% przy dobrowolnym ubezpieczeniu). Podobnie, jeżeli rozpatrzymy tabelę dla mężczyzn. Dlatego też według naszej oceny należy postawić pytania: o faktyczną efektywność tych zmian dla systemu emerytalnego (w projekcie przedstawiono w zasadzie wyłącznie wariant optymistyczny, co jeśli rzeczywistość okaże się trudniejsza? oraz o kierunek (i rozwiązania) zapowiedzianych w piśmie przewodnim zmian w innych ustawach właściwych do określania systemu ubezpieczeń społecznych ?. Sprawa jest tym bardziej złożona, że bieżąca sytuacja gospodarcza spowodowała, iż Fundusz Rezerwy Demograficznej również został już naruszony.

Zwracamy uwagę, że proponowane zmiany, tj. przesunięcie części składki, z OFE na subkonto ZUS a co za tym idzie obniżenie wysokości środków, jakie wpłyną na indywidualne konta do OFE w przyszłości może spowodować „zmniejszenie" wysokości emerytury kapitałowej otrzymywanej z OFE (mniej wpłacasz- mniej zarabiasz- mniej otrzymujesz). Może też spowodować zachwianie zasady, która była hasłem przewodnim reformy to jest „bezpieczeństwo dzięki różnorodności". Należy pamiętać, że powstanie dwóch kont, których indeksacja zależała od różnych czynników ekonomicznych miało wpłynąć na mniejszą zmienność środków gromadzonych na cele emerytalne i na wyższą stopę zwrotu. Konto w ZUS jest zależne od sytuacji na rynku pracy, a konto w OFE od sytuacji na rynkach

finansowych. Dlatego też wydaje się uzasadniony wniosek, wart rozważenia, że zmniejszenie proporcji składki do OFE może wpłynąć na zmniejszenie przyszłych świadczeń emerytalnych.

Reasumując stwierdzić należy, iż głównym celem nowelizacji jest uporządkowanie bieżące obecnego stanu finansów publicznych (zmniejszenie narastającego długu publicznego). Tezę tą potwierdza pismo przewodnie Pana Ministra „ (…) Mam pełną świadomość, że po zakończeniu prac nad tą ustawa powinniśmy pilnie rozpocząć prace nad ustawą o **efektywności OFE (wielofunduszowości), ustawą o systemie wypłat oraz innymi rozwiązaniami prawnymi ważnymi dla dalszego systemu emerytalnego** (…)„ oraz załączone uzasadnienie.

W Polsce od 1999 roku obowiązuje tzw. nowy system emerytalny. Składa się on z dwóch podobnych, ale inaczej zarządzanych części i jest systemem w dalszym ciągu w całości powszechnym. Założeniem systemu było działanie przy najwyższym możliwym poziomie bezpieczeństwa oraz przy najniższym koszcie ekonomicznym (wysokość składki) i najniższym koszcie jego obsługi. Przez ponad dziesięcioletni okres obowiązywania systemu emerytalnego nastąpiły zmiany nie tylko w sferze gospodarczej (kryzys), ale też i społecznej. Dlatego też uważamy, że po uwzględnieniu doświadczeń ostatniej dekady obowiązujący system wymaga racjonalnej korekty.

Biorąc powyższe pod uwagę – to jest pogłębiający się deficyt budżetowy, uwarunkowania i wyzwania demograficzne oraz inne liczne wyzwania związane z problematyką reformy systemu emerytalnego, Związek Rzemiosła Polskiego jest skłonny warunkowo – czasowo poprzeć zaproponowane, przez stronę rządową, rozwiązania.

Zdajemy sobie sprawę, że jest to jedynie doraźny sposób na zatrzymanie deficytu, a przyjęte rozwiązania mogą i będą miały w przyszłości skutki w postaci sporych zobowiązań FUS wobec ubezpieczonych.

Dlatego też, Związek Rzemiosła Polskiego - ufając w rzetelność przedstawionych opinii i analiz, na czas określony to jest np. 3 do 5 lat, może poprzeć przedstawiony do konsultacji projekt ustawy. Jednocześnie postulujemy, aby po ustalonym wcześniej okresie obowiązywania ww. rozwiązań odbyły się konsultacje i szczegółowe rozmowy dotyczące zasad funkcjonowania Otwartych Funduszy Emerytalnych w tym w sprawach wprowadzenia wielofunduszowości, zmniejszenia wysokości pobieranych opłat i prowizji, zwiększenia możliwości lokacji otrzymanych środków finansowych, waloryzacji oraz dziedziczenia składki.

Uważamy, że dyskusja nie powinna zostać zakończona na obecnym etapie. Związek Rzemiosła Polskiego deklaruje chęć dalszej współpracy przy wypracowywaniu zasad i rozwiązań systemowych nowej umowy społecznej dotyczącej całego systemu ubezpieczeń społecznych.

Jerzy Bartnik

JBartnik